

Asia: VN/7901/2024

## **Hallituksen esityksen muotoon laadittu työryhmämietintö kuolinpesän sähköistä asiointia koskevaksi lainsäädännöksi**

### **1. Laki kuolinpesän palvelualustasta**

#### **Lausuntonne:**

Veronmaksajain Keskusliitto pitää kannatettavana niin kuolinpesien asioiden hoidon digitalisaation edistämistä kuin ehdotetun digitaalisen palvelualustan käyttöönottoa. Vaikka lainsäädäntöhanke kokonaisuudessaan on merkittävä ja oikea askel läheisensä menettäneiden henkilöiden asiointiin helpottamiseen, on jossain määrin kyseenalaista, kuinka monessa tilanteessa ehdotettu uusi menettely tosiasiallisesti tuo ajansäästöä ja helpotusta asiointitilanteisiin.

Ehdotus pitää sisällään mahdollisuuden tallentaa säilytyspalveluun kuolinpesän selvittämistä ja hallintoa varten tarpeellisia tietoja. Tällainen säilytyspalvelu voi edistää olennaisten asiakirjojen arkistointia ja toisaalta pesän osakkaiden yhtäläistä pääsyä kuolinpesän varallisuus- ja muihin tietoihin. Veronmaksajain Keskusliitto katsoo, että ehdotetussa muodossa tässä palvelun ominaisuudessa on kuitenkin käytännössä kyseessä ainoastaan kuolinpesän osakkeiden käyttöön tulevasta sähköisestä arkistokansioista. Kuolinpesän asiointia helpottaisi olennaisesti enemmän se, jos tallennettuihin asiakirjoihin voisi antaa käyttöoikeuden myös pesän ulkopuoliselle taholle, kuten kirjaamisviranomaiselle tai pankille. Jatkovalmistelussa tai lainsäädännön jatkokehityksessä tulisi selvittää, miten tällainen luvitusmahdollisuus olisi toteutettavissa.

Veronmaksajain Keskusliitto katsoo lisäksi, että osakasrekisterin tiedot samoin kuin muut kuolinpesän palvelualustalla käytettävissä olevat pesän selvittämistä sujuvoittavat tiedot tulisi saattaa kuolinpesän osakkaiden käyttöön myös siinä tapauksessa, etteivät nämä asioi sähköisesti tai halua muusta syystä tehdä perukirjaa kuolinpesän palvelualustalla. Tämä tarkoittaa sitä, että tiedot pitäisi olla myös ladattavissa tai tulostettavissa pesän osakkaiden käyttöön palvelualustan ulkopuolelle.

Esitysluonnoksen perusteluista ei saa selvyyttä siitä, miten asiointi kuolinpesän palvelualustalla käytännössä toteutetaan ja onko kuolinpesän palvelualustalle esimerkiksi tulossa rajapintoja, joiden avulla kuolinpesiä avustavat asiantuntijat voisivat siirtää tietoja omista järjestelmistään ilman

erillistä manuaalista tietojen syöttöä kuolinpesän palvelualustalle. Veronmaksajain Keskusliitto katsoo, että kuolinpesän palvelualusta, kuten useiden muidenkin Verohallinnon ylläpitämien järjestelmien tulisi mahdollista tietojen antaminen myös teknistä rajanpintaa hyödyntäen.

Veronmaksajain Keskusliitto myös huomauttaa, etteivät ehdotetut lainsäädäntömuutokset millään lailla helpota asiointia niissä kuolinpesissä, jotka ovat syntyneet ennen uuden lainsäädännön voimaantuloa. Myös näiden kuolinpesien sähköistä asiointia esimerkiksi Verohallinnossa tulisi edistää jatkossa.

## 2.1 Osakastietojen muodostaminen (4 §, ks. myös 5.1 Muut toteuttamisvaihtoehdot; Kuolinpesän osakasrekisterin tietojen muodostaminen)

### Lausuntonne:

Veronmaksajain Keskusliitto pitää kannatettavana sitä, että kuolinpesän osakasrekisterin tiedot muodostuvat mahdollisimman automaattisesti sen jälkeen, kun tieto henkilön kuolemasta on tallennettu väestötietojärjestelmään.

## 2.2 Rekisterin tietosisältö (5 §)

### Lausuntonne:

Veronmaksajain Keskusliitto katsoo, että rekisterin käyttöönoton hyödyt ovat jossain määrin epäselvät ja onkin tärkeää, että toteutuessaan hankkeen vaikutuksia arvioidaan käytännön kokemusten perusteella. Julkista luotettavuutta nauttivat vain rekisteriin tallennetut perustiedot silloin kun pesän ilmoittaja on tarkastanut ne ja vakuuttanut ne oikeaksi. Täydentävien tietojen tallentaminen poistaisi osakastietojen julkisen luotettavuuden, mutta mahdollisuus vahvistuttaa pesän osakastiedot DVV:ssä säilyisi edelleen. Ehdotetussa muodossaan rekisteriin tallennettaisiin hyvin seikkaperäisesti määritellyjä täydentäviä tietoja pesän osakkaista, mutta näillä merkinnöillä ei kuitenkaan yksinään olisi käytännössä missään asiointitilanteessa merkitystä, kun jokaiseen täydentävään tietoon tarvittaisiin sen paikkansapitävyyden varmistamiseksi asian vahvistava asiakirja tai DVV:n tekemä osakastietojen vahvistus.

Veronmaksajain Keskusliitto katsookin, että lainsäädäntömuutoksen hyödyt jäävät olennaisilta osin toteutumatta, kun mahdollisuutta säilytyspalvelussa olevien asiakirjojen liittämiseksi kuolinpesän osakasrekisterin tietoihin ei sisälly ehdotukseen. Veronmaksajain Keskusliitto ehdottaa lainsäädäntökokonaisuuden jatkovalmistelussa vielä selvitettäväksi, voitaisiinko liiteasiakirjat sisällyttää tai linkittää osakasrekisteriin ilman, että DVV tai Verohallinto ottaisi vastuuta niiden juridisesta sisällöstä tai liitynnästä käsiteltävään asiaan.

Lainsäädännön jatkovalmistelussa ja -kehittämisessä tulisi myös pyrkiä siihen, että niin avioehdot kuin testamentitkin saataisiin rekisteröityä (pääsääntöisesti rakenteisessa muodossa) ja että tiedot näistä rekistereistä siirtyisivät niin ikään automaatiassa osaksi osakastietojen kokonaisuutta.

## 2.3 Kuolinpesän ilmoittajan ja yhteyshenkilön vastuut ja velvollisuudet (8, 9 ja 15 §)

### Lausuntonne:

Ehdotetussa 9 §:ssä säädettäisiin muutoksista kuolinpesän ilmoittajan tai yhteyshenkilön tietoihin. Veronmaksajain Keskusliitto huomauttaa, että väärinkäytösten ja tahallisen kiusanteon ehkäisemiseksi muutoksista tulisi lähteä heräte kuolinpesän osakkaille, jotta nämä voivat varmistua esimerkiksi siitä, että pesän yhteyshenkilönä toimiva henkilö on aidosti se, joka pesän asioita hoitaa. Erityisen kannatettavana Veronmaksajain Keskusliitto pitää sitä, ettei kuolinpesän ilmoittajalla olisi perunkirjoituksen jälkeen velvollisuutta ylläpitää ajantasaisia osakastietoja.

Veronmaksajain Keskusliitto esittää harkittavaksi, tulisiko pesän ilmoittajan vahingonkorvausvastuuta lisäksi lieventää ehdotetusta perintökaaren 18 luvun 7 §:n mukaisesta tahallisuuteen tai huolimattomuuteen perustuvasta vahingonkorvausvastuusta.

## 2.4 Osakasrekisterin tietojen vakuuttaminen oikeaksi (11 ja 12 §, ks. myös 5.1 Muut toteuttamisvaihtoehdot; Osakasluettelon oikeaksi vakuuttaminen ennen ja jälkeen perunkirjoituksen)

### Lausuntonne:

Veronmaksajain Keskusliitolla ei ole huomautettavaa ehdotetuista 11 ja 12 §:stä. Veronmaksajain Keskusliiton käsityksen mukaan kuolinpesillä on toisinaan ollut vaikeuksia irtisanoa erilaisia perittävän kuoleman johdosta ilmeisen tarpeettomaksi käyneitä sopimuksia ennen perunkirjoituksen toimittamista. Jos perunkirjoitus viivästyy, tarkoittaa tämä taloudellisia menetyksiä kuolinpesälle. Uudelleen vakuuttamismahdollisuus onkin syytä toteuttaa, jos lausuntopalautteen perusteella vaikuttaa siltä, että tällainen uudelleen vakuuttamismahdollisuus voisi helpottaa tarpeettomiin palveluihin tai muihin tilauksiin liittyvistä taloudellisista velvoitteista irtautumista.

## 2.5 Osakasrekisterin tietojen julkinen luotettavuus (14 §, ks. myös 5.1 Muut toteuttamisvaihtoehdot; Kuolinpesän osakasrekisterin julkinen luotettavuus vakituisesti ulkomaille muuttaneiden osalta)

### Lausuntonne:

Ehdotettu lainsäädäntömuutos helpottaa lähinnä sellaisten kuolinpesien asiointia, joilla ei ole tarvetta tehdä muutoksia pesän perustietoihin. Jos pesän perustiedot ovat ulkomailta asumisjaksoa lukuun ottamatta aukottomat, julkinen luotettavuus ulkomailta asumisjaksojen ajalta todennäköisesti sujuvoittaisi ja nopeuttaisi näiden kuolinpesien asioiden hoitoa. Toisaalta kriteerien tietojen julkiselle luotettavuudelle tulee oikeusturvasyistä olla tiukat, minkä vuoksi tietojen julkisessa

luotettavuudessa tasapainoillaan aina asioinnin sujuvuuden ja kuolinpesän osakkaiden oikeusturvan varmistamisen välillä. Veronmaksajain Keskusliitto katsoo, että ainakin pidempien ulkomailla oleskelujaksojen tulisi poistaa osakastietojen julkinen luotettavuus.

## 2.6 Tietojen päivittäminen, säilyttäminen ja poistaminen (16 §, ks. myös 5.1 Muut toteuttamisvaihtoehdot; Kuolinpesän osakasrekisterin tietojen pysyvä säilyttäminen)

### Lausuntonne:

-

## 2.7 Tietojen luovuttamisen edellytykset (17-32 §)

### Lausuntonne:

Veronmaksajain Keskusliitto ymmärtää perusteet sille, että tietojen luovutusta koskevat kohdat on kirjoitettu käyttäen mallina väestötietojärjestelmän vastaavaa sääntelyä. Veronmaksajain Keskusliitto kuitenkin huomauttaa, että rekisterien tietosisällöt ja käyttötarkoitukset ovat hyvin erilaiset. Osakasrekisteriin kirjataan tietoja henkilön kuoleman johdosta. Veronmaksajain Keskusliitto katsoo, että lain jatkovalmistelussa tulisi vielä pohtia erilaisia tietojen luovutustilanteita ja selvittää erityisesti sitä, olisiko pesän yhteyshenkilön yhteystietojen luovuttaminen suoramarkkinointitarkoituksiin mahdollista kieltää. Läheisensä vastikään menettänyt henkilö ei useinkaan kaipaa aktiivista markkinointia kuolinpesälle palveluita tarjoavilta tahoilta.

## 2.8 Muut huomiot

### Lausuntonne:

-

## 3.1 Perintöveroilmoitus ja perukirja (25, 28, 29, 29 a §)

### Lausuntonne:

Vaikka erillinen perintöveroilmoitus tarkoittaa uutta lisävelvoitetta kuolinpesän osakkaille, Veronmaksajain Keskusliitto arvioi, että veroilmoituksen käyttöönotto voi myös edistää asioiden oikeanlaista ilmoittamista. Perukirjan ja perintöveroilmoituksen erottaminen toisistaan voi kuitenkin aiheuttaa käytännön ongelmia, joiden merkittävyys riippuu esimerkiksi Verohallinnon toteuttaman käyttöliittymän toimivuudesta ja toiminnallisuuksista sekä perintöveroilmoituksen tietosisällöstä ja käytettävyydestä osana perukirjaa. Sähköisen asiointipolun luomisessa on myös ilmiselvä riski siitä, että pesän ilmoittajina toimivat maallikot sekoittavat asioita eivätkö ymmärrä erilaisten toimenpiteiden tai vakuutusten oikeudellisia vaikutuksia.

Tarkoituksena on, että perintöveroilmoitus voisi sellaisenaan toimia osana perukirjaa, jotta päällekkäiseltä tietojen ilmoittamiselta välttyttäisiin. Tästä tavoitteesta tulee pitää jatkovalmistelussa ja lain täytäntöönpanossa kiinni.

Veronmaksajain Keskusliitto esittää myös, että digitaistettujen paperiasioinnin helpottamiseksi kuolinpesän palvelualustalta olisi tulostettavissa esitety perintöveroilmoitus, johon sisältyisi esimerkiksi Verohallinnon tiedossa olevat varat ja velat. Kuolinpesää avustaville asiantuntijoille tulee varmistaa toimivat ja helppokäyttöiset käyttöliittymät Omaveroon, jottei pesän selvitys- ja perunkirjoituskustannukset olennaisesti kasva asiantuntijoiden työmäärään lisääntymisen vuoksi.

Veronmaksajain Keskusliitto pitää hyvänä, että perunkirjoituksen toimitusaikaa ehdotetaan pidennettäväksi 6 kuukauteen, minkä jälkeen kuolinpesän ilmoittajan on annettava perintöveroilmoitus Verohallinnolle 1 kuukauden kuluessa perunkirjoituksen toimittamisesta. Ulkomailta saadusta perinnöstä annettavan veroilmoituksen määräaika ei kuitenkaan ole ehdotettu muutettavaksi. Veronmaksajain Keskusliitto huomauttaa, että erityisesti ulkomaan perintöihin liittyy tyypillisesti paljon epäselvyyksiä ja viivästyksiä perinnön selvittämiseen liittyen, minkä vuoksi ulkomailta saadun perinnön henkilökohtaisen perintöveroilmoituksen antamisen määräaikaan olisi myös perusteltua pidentää 6 kuukauteen.

## 3.2 Esitiedot (26 §)

### Lausuntonne:

Sähköisessä asiointissa perunkirjoitus on sitä vaivattomampaa, mitä enemmän esitetyt tiedot Omaveroon kuolinpesän palvelualustalle saadaan ja mitä toimivampia rajapintoja palveluun rakennetaan eri tahoille. Veronmaksajain Keskusliitto katsoo, että hankkeen jatkokehityksessä tulisi edistää erityisesti finanssilaitosten asiakastietojen siirtämistä kuolinpesän palvelualustalle perunkirjoituksen esitiedoiksi.

## 3.3 Muistiinpanot (28 b §)

### Lausuntonne:

-

## 3.4 Muita ehdotuksia

### Lausuntonne:

-

## 4. Laki hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain 9 §:n muuttamisesta

### Lausuntonne:

-

5. Laki verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 1 ja 13 §:n muuttamisesta

**Lausuntonne:**

-

6. Laki verotusmenettelystä annetun lain 18 §:n muuttamisesta

**Lausuntonne:**

-

7. Laki perintökaaren 20 luvun muuttamisesta

**Lausuntonne:**

-

8. Laki ulosottokaaren muuttamisesta

**Lausuntonne:**

-

9. Laki tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuksistaan annetun lain muuttamisesta

**Lausuntonne:**

-

10. Pääasialliset vaikutukset

**Lausuntonne vaikutusten arviointeihin:**

-

11. Muut huomiot

**Lausuntonne työryhmämietinnön muihin osioihin:**

-

12. Yleiset huomiot työryhmämietinnöstä

**Yleiset huomionne työryhmämietinnöstä:**

-

Hannikainen Kati  
Veronmaksajain Keskusliitto ry